

økonomis Glansperiode, har en dansk Digter vittigt persifleret de »empiriske Nationaløkonomer«, der vil leve af Specialia alene. Hans Satire passer den Dag idag; man skulde næsten tro, at den var skreven i Firserne eller Halvfjerdserne, — ja, den rammer nu i Firserne endnu bedre end dengang, da den, for et Par Menneskealdre siden, blev skreven.

Dr. G. Adler: Die Frage des internationalen Arbeiterschutzes. Nebst einer Kritik der Ansicht Gustav Cohns. Separat-Abdruck aus den Annalen des deutschen Reiches. München & Leipzig. G. Hirths Verl. 1888. (144 S:) (M. 1,50.)

Forf. viser først, hvorledes den bestaaende økonomiske Ordning fører dertil, at Arbejdsgiverne, naar Loven ikke hindrer dem deri, forlanger et stort, et overdrevent stort Arbejde, et slet lønnet Arbejde, en lang Arbejdsdag af Arbejderne, ikke blot de mandlige Arbejdere, men ogsaa Kvinder, ja endog Børn i meget unge Aldre. Den enkelte Arbejder er magtesløs ligeoverfor Arbejdsgivernes Exploiteringsbestræbelser. For dog at give deres Ord nogen Vægt slutter Arbejderne sig sammen i Foreninger; men selv der, hvor disse Foreninger er stærkest — i England — er de dog for svage. Paa Kontinentet er de langt svagere end i England. »Og der er«, bemærker Forf., »ingen Udsigt til, at det i de nærmeste Tiaar skal blive anderledes: men allermindst i vort Fædreland, Tyskland, hvor nu engang de industrielle Arbejderes Masse slutter sig til Socialdemokratiet, og hvor som en Følge deraf Arbejdernes Fagforeninger, af Politiet betragtede som socialdemokratiske Kohorter, er udsatte for uafbrudt at blive fortrængede af Avtoriteterne. Paa Kontinentet maa vi saaledes ubetinget gaa ud fra, at Arbejdsgiverne er i Besiddelse af en kolossal Overmagt, og vi maa, da det passer med Arbejdsgiverinteresserne, gaa ud fra, at der er en Tendens til at forlænge Arbejdsdagen.« Men Forf. havde her slet ikke behovet særligt at nævne Tyskland. Han tænker vel paa den tyske Undtagelseslov mod Socialdemokraterne. Men i

Lande, hvor der ikke findes nogen saadan Lov, hjælper man sig jo omtrent lige saa godt. Som »Socialdemokrat« betragtes enhver Arbejder, der stiller Fordringer, — og Socialdemokraterne skal nok faa det at mærke, hvadenten der eksisterer »Socialistlove« à la den tyske eller ikke. Arbejdsgiverens naturlige, økonomiske Overmagt, Arbejderens Undermagt potenseres yderligere: Naar har man hørt, at de udøvende Myndigheder, naar det kom til Konflikt mellem Arbejdsgivere og Arbejdere, stillede sig paa de sidstes Side? Naar har man set dem være i Tvivl om, at deres Opgave ikke er at hjælpe, at støtte de Svage, men den stik modsatte? Vanskeligt falder det dem ind at supponere, at Retten ogsaa kan være paa de Svages, paa Arbejdernes Side; sædvanlig supponerer de, at den er paa de Stærkes, paa Arbejdsgivernes Side. Sjældent eller aldrig har man set dem søge at hindre en Arbejdsgiver i Bestræbelsen for at trykke Arbejdslønnen yderligere ned eller at for at faa Arbejdsdagen forlænget; — jævnligt har man set dem lægge Arbejdernes Striker Hindringer i Vejen, ja har endog set dem benytte ganske ejendommelige Midler.

Men ganske bortset fra de arbejdsfjendske Tendenser, til hvilke der her er blevet hentydet, er Arbejdernes Stilling ligeoverfor Arbejdsgiverne i og for sig saa svag, at det efterhaanden i de fleste Kulturlande er blevet nødvendigt at gennemføre saakaldte Fabriklove eller andre Love, der falder ind under Kategorien Arbejderbeskyttelseslove. Det er nu Opgaven for nærværende Skrift at vise, at vel er saadanne Love nødvendige for de enkelte Stater, — men der udkræves dog noget mere: der udkræves en international Arbejderbeskyttelse.

Forf. begrunder nu følgende Anskuelser: Der gives mange Love, der kunne gennemføres til Fordel for Arbejderne uden i nogensomhelst Grad at skade den hjemlige Industri i dens Konkurrence med Udlandets, og som den enkelte Stat derfor bør gennemføre uden Hensyn til, om der bliver eller ikke bliver gennemført nogen international Arbejderbeskyttelse; — men alligevel maa det dog siges,

at den blot nationale Arbejderbeskyttelse ikke kan udstrækkes saa vidt som i og for sig ønskeligt, fordi den, naar den blev det, vilde svække det paagældende Lands industrielle Konkurrenceedygtighed. Dernæst: Den blot nationale Arbejderbeskyttelse har lejlighedsvis faktisk skadet den hjemlige Industris Konkurrenceedygtighed, — selv om dens gunstige Virkninger langt har opvejet dens ugunstige. Fremdeles: Den blot nationale Beskyttelse af Arbejderne kan i Praxis ikke engang udstrækkes saa vidt, som en objektiv Betragtning af det nationale Velfærd tilraader, — fordi Arbejdsgivernes Modstand imod Arbejderbeskyttelseslovene faar Vind i Sejlene, naar de kan henvise til, at den indenlandske Industri ved disse Love svækkes i sin Konkurrenceedygtighed ligeoverfor Udlandet.

Forf. gør ogsaa Rede for det materielle Indhold, en event. international Overenskomst vedrørende Arbejderbeskyttelseslovgivningen burde have: Forbud mod Anvendelsen i Industrien af Børn under 13 Aar, Maximalarbejdsdagens Længde, Forbud mod Søndagsarbejde, Forbud mod visse særligt skadelige Fabrikationsmetoder osv.

Man maa indrømme Forf., at han udvikler sine Anskuelser godt og klart, omend med for megen Bredde. Derimod kan man indvende imod ham, at han stiller sig for optimistisk ligeoverfor Spørgsmaalet om Virkeliggørelsen af Tankerne om en international Arbejderbeskyttelseslovgivning. At det vil være ganske overordenligt vanskeligt at faa de forskellige Staters Regeringer og Lovgivningsmyndigheder til at enes om en ensartet Arbejderbeskyttelseslovgivning, vil enhver indse. Men selv om Enigheden opnaaedes, hvad dog vistnok maa betegnes som næsten utænkeligt i en overskuelig Fremtid, saa er det tvivlsomt, om man derved vilde opnaa det, man ønsker: De Indskrænkninger i den industrielle Frihed, hvorom det her drejer sig, vilde i et Land betyde saa og saa meget, og i et andet Land noget ganske andet; — fastsloges f. Ex. ved den internationale Overenskomst en effektiv Maximalarbejdsdag paa 10 Timer, saa er der de Lande, hvor denne

Indskrænkning vilde føles temmelig alvorligt af Industrien, hvorimod den i andre vilde være ganske umærkelig. — Dernæst dette: Det er ikke nok at give de og de Forskrifter; det kommer ogsaa an paa, hvorledes Forskrifterne efterleves, hvorledes Loven gennemføres, hvorledes Kontrollen med dens Efterlevelse i de respektive Lande er. Nu er det saa, at der ofte endog indenfor det samme Lands Grænser kan være megen Uensartethed i den Strenghed, hvormed Lovene gennemføres; — hvor stort maa Spillerummet da ikke blive, hvilken Uensartethed i Gennemførelsen kan da ikke komme frem, naar den internationale Arbejderbeskyttelses-Overenskomst skal omfatte en stor Mængde højst forskelligt situerede Lande!

Disse Vanskeligheder har Forf. ganske vist ikke overset. Han omtaler dem, og søger at vise, at de ikke betyder noget videre. Men han gaar her efter vor Mening altfor let til Værks.

Endnu bør fremhæves, at Bogen indeholder en ypperlig Oversigt over den internationale Arbejderbeskyttelses-Idés Historie, fra 1841, da Ideen, saavidt Dr. Adler har kunnet erfare, første Gang optraadte, og indtil 1888. Uagtet Bogen i det Hele er velskreven, kan man dog nok sige, at denne ret udførlige historiske Oversigt er dens nyttigste Afsnit.

Th. Barth: Die Präsidentenwahl und die Zollpolitik der Vereinigten Staaten von Amerika. Vortrag gehalten in der Berliner volkswirtschaftl. Gesellschaft am 24. Novbr. 1888. Verlag von Leonhard Simion. 888. (32 S.) [Volksw. Zeitfr. H. 79.]

Forf. giver først en Oversigt over den amerikanske Toldpolitik's Historie i de hundrede Aar 1789—1888 og skildrer derefter livligt den toldpolitiske Betydning af forrige Aars Præsidentvalgkamp i de Forenede Stater. Kampens første Udbytte var, som bekendt, en Sejr for Protektionisterne; men den tillidsfulde Frihandelsmand Dr. Barth tvivler ikke om, at den endelige Sejr vil blive hjemført af